

Glaucoma [Lab. 1888]. *Glauco-*, forma prefixada: *glaucolita* [1868], *glaucopirita* etc.

Glavi, V. *esglaiar* *Glec-glec*, V. *glac-glac* *Gleda*, V. *greda*, *clada* *Gleia*, *gleisa*, V. *església* *Glémens*,⁵ V. *llévens*

GLENA, pres del gr. γλήνη id. □ 1.ª doc.: Lab. 1839.

CPT.: *Glenoide* [DOrt.], gr. γληνοειδής.

GLENYA, mot local de cap a l'Empordà, que designa un manat d'espigues espigolades, del mateix origen que l'oc. *glena* id., i fr. *glaner* (antic també *glener*) 'espigolar': certament pre-romà però d'etimologia incerta, probablement indoeuropea, potser cèltica, de forma *GLENNARE/GLANNARE. □ 1.ª doc.: c. 1880, DAG.

El qual recollí el mot com a empordanès per a «cada ramadet d'espigues que recullen les espigoleres» i vaciïlla entre donar-li la forma *glenya* o *aglenya*, però encapçalant-lo per aquesta. A base de les respostes dels corresponents del *Dicc. de Dialectes* de la S. F. de l'I. E. C. (reportades per Griera, en la *Festschrift Gauchat*, 1926, p. 389) sabem que els de La Bisbal i Llofriu indicaren *glenya*. El periodista i poeta Ramon Masifern, fill de La Bisbal (1862 - c.1930) fou autor d'un opuscle o llibre titulat *L'Aglenya* del qual es van fer dues eds., i *AlcM* dona també una cita del mot en la seva obra «Coses de l'Empordà, idillis i cançons» (1918), en la forma *aglenya*.

Bo i essent empordanès, no deu haver estat estrictament d'allà, car el DAG, recull d'altra banda a la Baixa Garrotxa (Les Preses) *englenya* «manada que fan les espigoleres quan lliguen totes les espigues per un costat, formant com la ramera d'una escombra»; cosa que va amb el verb *englenà* «glaner», usual en el Roergue, el Gavalvà i el Velay (FEW IV, 154b7ss.): és una formació que pot haver-se fet amb prefix IN-, i que més aviat ens dissuadeix de postular una variant prefixal AMBI-GLENN-, amb el sufix cèltic tan productiu per indicar abraçament. Cosa que tanmateix resta concebible. En fi també deu ser derivat d'això *galenyada* «les xaïes que van per primer any al ramat», *AlcM*, localitzat a Lledó, o sigui en el límit mateix entre Empordà i Garrotxa: car el sentit propi pot haver estat 'ramadet d'ovelles petites' (doncs, comparables a espiguetes); car tinguem també en compte que a França el mot no està rigorosament circumscrit a les espigues, sinó que s'ha aplicat a cebes, cànem, caramells de glaç,⁵⁰ i fins a un enfilall de peixos (p. 153b).

El mot apareix en una forma GLENNARE en un text en baix llatí, que potser ja és del S. VI. En romànic està amplament documentat en les dues meitats de França, si bé en llengua d'oc és propi dels dialectes transrodanesos i alvernesos, estrany al gascò, no entra gaire endins del llemosí, i en llenguadocià no passa al SO. de la línia Olt-Montalban-Roergue-Gavalvà-Gard; en canvi, en domini d'Oil, es troba en totes les regions dialectals des del picard, normand, fr.-occid., Sain-

tonge, Centre-frprov. i Lorena (potser no a Bèlgica).

Tant en francès com en llengua d'oc ja n'hi ha moltes dades a l'Edat Mitjana: oc. *glena* des del S. XIII, i tant *glenar* com *glanar* des de c. 1400; sobretot el francès vaciïlla entre els dos vocalismes *glen-* i *glan-*: *glener* i *glaner*, tots dos des del S. XIII, i igualment el substantiu *glane* i *glene*, des de llavors, si bé després en francès comú s'han antiquat el substantiu i la forma *glener*, i només *glaner* 'espigolar', ha restat com a mot de la llengua comuna i de tots temps.

Les formes en *gla-* apareixen, doncs, amb una extensió geogràfica tan gran, i en una amplitud cronològica tan considerable, que ningú no hauria de pensar (encara que tothom calli sobre això) en cap explicació del timbre amb *a* a base de la fonètica francesa: res de comparable al cas de *femme* pron. *fám* (car tampoc hi ha les condicions peculiars de *femme* > *femme* > *fä(m)me*): és evident que ha d'haver-hi hagut dues variants rivals GLANN- i GLENN- heretades dels dialectes pre-romans, i coexistents des dels orígens: en català perpetuada solament la segona, en langue d'oil decadent aquesta, en llengua d'oc posició intermèdia. Precisament veig en això una bona confirmació de l'origen cèltic (sigui quina vulgui en detall l'etimologia), car EN fou el resultat de ñ en els dialectes cèltics de tipus goidèlic, però AN en els de tipus britònic, i s'ha pogut aclarir que en el cèltic continental existiren totes dues solucions, si bé en gal·lic estricta és AN la forma típica i dominant.

Socors benvingut: car, a despit de l'actitud optimista dels especialistes del gal·lo-romànic, em sembla que l'etimologia cèltica que hom accepta està lluny de ser evident, i fins em sembla ben insegura. Després de les notes de Gamillscheg (EWFS, s.v. *glaner*), M-L. (REW, 3784) i Wartburg (FEW IV, 152-4), amb l'aprovació més o menys explícita de Pedersen (Vgl. *KeltGramm.* II, 539, cf. I, 157) i Pok. (IEW, 431.25),[†] es rep la impressió que hi ha una etimologia ben establerta. No nego que sigui bona en definitiva, però cal reconèixer que per acceptar-la s'hi ha de posar molt bona voluntat.

Perquè es tracta d'una arrel GLENDH- amb el sentit de 'brillar' i 'mirar, guaitar' («schauen, blicken») que està ben allunyat del del fr. *glanner*: bretó *glein* 'clar', irl. ant. i ky. *glan* 'pur'; és només a base de postular una amplificació radical GLENDH-N- (no documentada enlloc més) que hom arriba a la base gal·lo-romànica GLENN- amb NN doble; i és només en formes verbals proveïdes de prefix que hom troba un significat d'aplec anàleg al que necessitem: irl. ant. *dogliunn* (i *di-glaimm*) 'jo arreplego'; però en aquest significat intervé tant el prefix *do/di-* com el significat bàsic del mot; i les altres formes prefixades tenen sentits diferents, en part més vagament afins, en part ben inconnexos.² Sens dubte hauria estat preferible fer aqueixes combinacions amb una altra arrel indoeuropea.

En els nostres articles CONGLAT i CONGRENY (que abans fou també *congleny*) hem arribat a establir bases indoeuropees pre-romanes KON-GLAB-TO-, basant segura, per a aquell, i KON-GLEB-ŊO- (més incer-